

Самарқанд давлат университетида талабалар билимини назорат қилиш ТАРТИБИ ВА БАҲОЛАШ МЕЗОНЛАРИ

Мазкур тартиб ва баҳолаш мезонлари Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирининг 2018 йил 9 августдаги 19-2018-сон буйруғи билан тасдиқланган “Олий таълим муассасаларида талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолаш тизими тўғрисида”ги, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 31 декабрдаги 824-сон қарори билан тасдиқланган “Олий таълим муассасаларида ўқув жараёнига кредит-модуль тизимини жорий этиш тартиби тўғрисида” ги Низомлар асосида, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 24 июлдаги 571-сон «Самарқанд давлат университети фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорида белгиланган вазифалардан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқилган ва Самарқанд давлат университетида (бундан буён матнда университет деб юритилади) талабалар билимини назорат қилиш тартиби ва баҳолаш мезонларини белгилайди.

1-боб. Умумий қоидалар

1. Университет талабалари (бундан буён матнда талабалар деб юритилади) билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг мақсади — юқори малакали, рақобатбардош, кадрлар тайёрлаш тизимини янги босқичга олиб чиқиш, олий таълим тизимида илғор технологияларни қўллаш, етакчи олий таълим муассасалари ҳамда илмий-тадқиқот марказлари билан муҳим йуналишларда ҳамкорликни йулга қуйиш, замонавий халқаро стандартларга жавоб бера оладиган кадрларни тайёрлаш ҳамда талабаларда мустақил таълим олиш, шунингдек, университетни жаҳоннинг нуфузли университетлари рейтингига киришини таъминлашдан иборат.

2. Талабалар билимини назорат қилиш ва баҳолашнинг асосий вазифалари қуйидагилар ҳисобланади:

талабаларда давлат таълим стандартларига мувофиқ, тегишли билим, кўникма ва малакалар шаклланганлиги даражасини назорат қилиш ва таҳлил қилиб бориш;

талабалар билими, кўникма ва малакаларини баҳолашнинг асосий тамойиллари: давлат таълим стандартлари ва малака талабларига асосланганлик, аниқлик, ҳаққонийлик, ишончлилик, билимларни баҳолашда шаффофликни таъминлаш;

ўқув материалининг талабалар томонидан тизимли равишда ва белгиланган муддатларда ўзлаштирилишини ташкил этиш ва таҳлил қилиш;

талабаларда мустақил ишлаш кўникмаларини ривожлантириш, ахборот ресурслари манбаларидан самарали фойдаланишни ташкил этиш;

талабалар билимини ҳолис ва адолатли баҳолаш ҳамда унинг натижаларини ўз вақтида маълум қилиш;

талабаларнинг ўқув режаси доирасида комплекс ҳамда узлуксиз тайёргарлигини таъминлаш;

ўқув жараёнининг ташкилий ишларини компьютерлаштиришга шароит яратиш.

3. Фанлар буйича талабалар билимини семестр давомида баҳолаб бориш назорат жадваллари ва баҳолаш мезонлари асосида амалга оширилади.

4. Синов бирликлари, баҳолаш мезони дастурда белгиланган таълим натижаларини акс эттирган ҳолдагина ўзлаштирилади. Агар таълим олувчи белгиланган натижаларига эриша олмаса, синов бирликлари ўзлаштирилмайди. Таълим натижаларини акс эттирган талабага ўзлаштирилган синов бирликлари миқдори дастур элементига берилган синов бирликлари миқдорига тенг. Талаба мазкур тартибга мувофиқ фан ўқув дастури мазмунини ўзлаштирган (олган рейтинг балидан катъий назар) тақдирда, у

5. Мазкур тартиб 2021-2022 ўқув йилидан амалиётга жорий қилинади. Тартиб университетнинг бакалавриатура ва магистратурасининг барча курсларига тегишлидир.

6. Фаннинг якуний назорат жадваллари, шакллари, назоратлар учун белгиланган максимал ва саралаш баллари кафедра мудири тавсияси билан факультет ўқув-услубий кенгашида муҳокама қилинади ва тасдиқланади ҳамда ҳар бир фаннинг ишчи ўқув дастурида машғулот турлари билан биргаликда кўрсатилади.

8. Университетда талабаларнинг билим савияси ва ўзлаштириш даражасини давлат таълим стандартлари ва малака талабларига мувофиқлигини таъминлаш учун талабалар билими факат **якуний назорат** ўтказиш орқали аниқланади. Университетда оралик назорат ўтказилмайди.

9. Якуний назорат фан буйича назарий билим ва амалий кўникмаларнинг талабалар томонидан ўзлаштириш даражасини баҳолаш усули ҳисобланади. Якуний назорат асосан таянч тушунча ва ибораларга асосланган «Ёзма иш», «Тест» ва таълим йўналишлари ҳамда магистратура мутахассисликларининг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда «Оғзаки» шаклларда ўтказилади.

Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлими (магистратура бўлими) якуний назорат саволларини олган кундан бошлаб икки ҳафта давомида уларнинг экспертизасини ташкил қилади. Экспертизадан ўтказилган якуний назорат саволлари тегишли фанлар бўйича якуний назорат саволлари ягона базасига қўшилади. Якуний назорат саволлари ягона базаси ҳар йили тақдим қилинадиган якуний назорат саволлари ҳисобига кенгайиб боради. Университет якуний назорат саволлари ягона базасидан талабалар ва педагог ходимларнинг фойдаланишига имконият яратилишини таъминлайди.

12. Якуний назоратлар Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлими (магистратура бўлими) томонидан ишлаб чиқиладиган ҳамда ўқув ишлари буйича проректор томонидан тасдиқланадиган жадвал асосида, кафедраларнинг педагог ходимлари, жамоатчилик орасидан тайинланадиган аудитория раҳбари ва кузатувчилар томонидан ўтказилади.

Якуний назорат жадваллари, аудитория раҳбарлари ва кузатувчиларнинг тасдиқланган рўйхати университет таркибий тузилмалари ҳамда факультетларга якуний

назоратлар бошланишига бир ҳафта қолганда етказилади. Якуний нazorат жадвалларининг талабаларга етказилишига факультет деканлари шахсан масъулдир.

14. Якуний нazorат билетлари аудиторияга Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлими (магистратура бўлими)нинг масъул ходими томонидан жавоб varaкалари билан бирга етказилади.

Якуний нazorат ўтказиш вақтида талабаларнинг якуний нazorат билетларидаги саволларнинг мазмуни тўғрисидаги мурожаатлари кўриб чиқилмайди.

Шифрланган ишни баҳолашнинг объективлигига таъсир кўрсатувчи ҳолатлар аниқланганда, шу жумладан сўзнинг устига ёки тагига чизиш ёхуд атрофини чизиб қуйиш, ишда текширувчи шахс номига мурожаатнинг мавжуд бўлиши, жавоблар varaғининг турли қисмларига (шу жумладан, очик қолдирилган жойларига) график белгилар қуйиш, иш матнида талабанинг фамилияси, исми, отасининг исмини кўрсатиш, ишни бошқа шахснинг дастхати билан ёзиш ҳолатлари мавжуд бўлганда, иш учун 2 (қоникарсиз) баҳо қуйилиши мумкин.

15. Якуний нazorат ишлар текширилиши ушбу Йўриқноманинг 4-бобига мувофиқ амалга оширилади.

4-боб. Якуний нazorатнинг объективлигини таъминлаш

16. Якуний нazorат ўтказишда баҳоларнинг ҳолислигини таъминлаш мақсадида талабалар тўғрисидаги маълумотлар уларнинг ёзма ишларига Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлими (магистратура бўлими) томонидан идентификация кодлари бериш йули билан шифрланади.

Ёзма ишларни текширишга республиканинг етакчи олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари жалб этилади. Ёзма ишларни текширишга масъул бўлган ўқитувчилар рўйхати Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлими (магистратура бўлими) тақдимига биноан ўқув ишлари буйича проректор томонидан тасдиқланади.

Ёзма ишларни текшириш жараёнида педагог ходимлар фаолиятини техник жиҳатдан таъминлаш мақсадида Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлими (магистратура бўлими) ходими иштирок этиши шарт.

Текшириш якунланган кун иёзма ишлар Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлимига (магистратура бўлими) қайтарилади. Текшириш натижалари талабалар рейтингини аниқлаш электрон тизимига киритилиши, шунингдек текширишни амалга оширган педагог ходим томонидан тасдиқланган, топшириш рейтинг қайдномаси шаклида расмийлаштирилган бўлиши шарт. Ёзма иш натижалари иш республиканинг етакчи олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари томонидан текширилганда бир ҳафта муддатда, университет профессор-ўқитувчилари томонидан текширилганда икки кун муддатда эълон қилиниши лозим.

17. Якуний нazorатни топшириш рейтинг қайдномаси талабанинг шахсини аниқлаб бўлмайдиган тарзда (фамилияси, исми, отасининг исми кўрсатилмаган ҳолда) тузилади, фақат талабага тегишли бўлган идентификацион код кўрсатилиб расмийлаштирилади.

18. Талаба баҳолаш натижасидан норози бўлган тақдирда, баҳолаш натижаси эълон қилинган вақтдан бошлаб 24 соат давомида апелляция бериши мумкин. Талаба томонидан берилган апелляция Апелляция комиссияси томонидан 2 кун ичида кўриб чиқилиши лозим.

19. Текширилган ёзма ишлар Назоратларни ташкил этиш ва ўтказиш бўлими (магистратура бўлими)да олти ой мобайнида сақланади. Муддати ўтган ишлар йўқ қилинади.

20. Талаба узрли сабаблар (оғир касаллик, йўл-транспорт ҳодисаси, яқин қариндошининг вафоти, никоҳ тузиш, фарзанд туғилиши)га кўра якуний нazorатга қирмаган тақдирда, узрли сабаб ҳужжатини илова қилган қилган ҳолда мурожаат қилинганда, ушбу талабага якуний нazorатни топширишга қайта якуний нazorатгача бўлган даврда ўқув

ишлари проректори томонидан рухсат этилади. Бунда, тегишли фандан қайта имтиҳон ўтказилгандан кейин дастлабки шакл асосида якуний назорат топширишга рухсат этилмайди.

20. Талаба қуйидаги ҳолларда академик қарздор ҳисобланади:
якуний назоратда талабанинг билим даражаси 0-59 фоиз (“кониқарсиз”) баҳоланганда;

таълим кредит тизими шароитларида амалга оширилганда талаба бир фандан унга ажратилган аудитория соатларининг 25 фоизини сабабсиз қолдирган бўлса, автоматик равишда якуний назоратга киритилмаганда.

21. Битирувчи курс бўлмаган талабалар кузги семестр натижалари бўйича 3 тагача фандан (фанлардан) академик қарздорлиги бўлган ҳолларда талабага бир ойгача, баҳорги семестр натижалари бўйича 3 тагача фандан (фанлардан) академик қарздорлиги бўлган талабага тегишли фан (фанлар) бўйича якуний назорат турларини янги ўқув йили бошидан қайта топшириш учун 1 ой муддат берилади.

Битирувчи курс талабаларига баҳорги семестр натижалари бўйича ўзлаштирмаган фандан (фанлардан) қайта топшириш учун якуний давлат аттестацияси бошлангунга қадар рухсат берилади. Талабага якуний назоратни қайта топшириш учун берилган муддат давомида талаба томонидан қайта топширишлар сони 2 мартадан кўп бўлмаслиги керак

Фанлардан академик қарздорлиги 4 та ва ундан кўп бўлган талабаларга қайта топширишга рухсат берилмайди ва улар, шунингдек, якуний назоратни қайта топшириш учун берилган муддат давомида академик қарздорликни бартараф этмаган талабалар факультет деканининг билдириши асосида университет ректорининг буйруғи билан курсдан қолдирилади. Мазкур қоидалар таълим кредит тизими шароитларида амалга ошириладиган талабалар учун татбиқ этилмайди.

22. Таълим кредит тизими шароитларида амалга ошириладиган талабаларга семестр натижалари бўйича академик қарздорлиги бўлган ҳолларда қайта топшириш учун бир ойгача муддат берилади. Талабага якуний назоратни қайта топшириш учун берилган муддат давомида талаба томонидан қайта топширишлар сони икки мартадан кўп бўлмаслиги керак.

Якуний назоратни қайта топшириш учун берилган муддат давомида академик қарздорликни бартараф этмаган талабаларга таътил вақтида ўз ҳисобидан қайта ўқиш имконияти берилади.

5-боб. Баҳолаш тартиби ва мезонлари

23. Талабанинг ҳар бир фан бўйича ўзлаштириш даражаси талабаларнинг билим, малака ва қўникмалари 5 баҳолик тизимда амалга оширилади.

24. Талабанинг семестр мобайнидаги ҳар бир фан бўйича ўзлаштириши 100 баллик тизим асосида бутун сонлар билан баҳоланади ҳамда якунда мазкур тартибнинг 1-илоvasи асосида 5 баҳолик тизимга конвертация қилинади.

25. Талабалар билимини ҳисобга олиш электрон тизимида алоҳида баҳоланадиган курс иши (лойиҳа, жадвал-ҳисоблаш иши), амалиёт (стажировка), якуний давлат аттестацияси, битирув малакавий иши, шунингдек магистрлик диссертацияси бўйича ўзлаштириш 5 баҳолик тизимда амалга оширилади.

26. Назорат унга ажратилган максимал баллнинг 100 фоизидан келиб чиққан ҳолда баҳоланади.

Талабанинг фан бўйича ўзлаштиришини баҳолашда қуйидаги намунавий мезонлардан (бундан буён матнда намунавий мезонлар деб юритилади) келиб чиқиш тавсия этилади:

а) 90-100 % (“аъло”) олиш учун талаба (таълим кредит тизими шароитларида амалга оширилганда 87-100 фоиз (“аъло”));

ўқув дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослантириши;

илмий терминологиядан (шу жумладан, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши;
фаннинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши;

ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши;

амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши;

фан ўқув дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши;

ўрганилаётган фан бўйича назариялар, концепциялар ва йуналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа фанлар илмий ютуқларини қўллай олиши;

семинар, амалий ва лаборатория машғулотларида бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил катнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;

б) 80-89 % (“яхши”) олиш учун талаба (таълим кредит тизими шароитларида амалга оширилганда 73-86 фоиз (“яхши”)):

ўқув дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослантириши;

илмий терминологиядан (шу жумладан, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши;

ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши;

фаннинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қуйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши;

стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши;

билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги;

фан ўқув дастурида тавсия килинган асосий адабиётларни ўзлаштириши;

ўрганилаётган фан бўйича назариялар, концепциялар ва йуналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши;

семинар, амалий ва лаборатория машғулотларида бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил катнашиши, гуруҳда муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;

в) 60-79 % (“қониқарли”) олиш учун талаба (таълим кредит тизими шароитларида амалга оширилганда 60-72 фоиз (“қониқарли”)):

давлат таълим стандартлари доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши;

илмий терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қуйиши;

жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, фан бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;

фаннинг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши;

педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган фан бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йуналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши;

семинар, амалий ва лаборатория машғулотларида педагог ходим раҳбарлигида катнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;

г) талабанинг билим даражаси 0-59 фоиз (“қониқарсиз”) га баҳоланади, агар давлат таълим стандартлари доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса;

илмий терминларни ишлата олмаसा ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса;

семинар, амалий ва лаборатория машғулотида пассив катнашиб, вазифалар бажариш маданиятини паст даражасига эга бўлса;

амалий кўникмаларга эга бўлмаса, ўз хатоларини хатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.

6-боб. Қайта ўқишни ташкил этиш

27. Талаба академик қарздорлиги бўлган фанидан қайта таълим олиш учун таътил вақтида ўз ҳисобидан (қарздорлик сақланиб қолинаётган фанга ажратилган кредит миқдорида мос қийматда маблағ тўлаш орқали) қайта ўқиш ҳуқуқига эга. Қайта ўқиш давомида талаба мазкур йўриқнома асосида баҳоланади.

Академик қарздор талабага қайта топширишда назоратлар учун ажратилган максимал баллнинг 60 фоизидан ортиқ балл қўйилиши мумкин эмас.

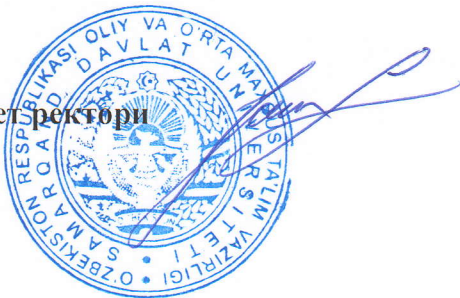
28. Таътил давомида академик қарздорликни бартараф этмаган талабалар академик қарздорлиги мавжуд фанлари келгуси ўқув йили (семестр)да ўқитилиши белгиланган фаннинг узвий давоми бўлмаса, тегишли фанлар бўйича академик қарздорликни қайта ўқиш шарти билан кейинги курс (семестр)га ўтказилади. Талабанинг академик қарздорликни бартараф этмаган фани келгуси ўқув йили (семестр)да ўқитилиши белгиланган фаннинг узвий давоми бўлса, узвий давоми бўлган фанни келгуси ўқув йилида ўқиш шарти билан кейинги ўқув йили (семестр)га ўтказилади. Давлат гранти асосида таҳсил олаётган талабаларга академик қарздорлик бартараф этилмагунча стипендия тўланмайди. Ушбу қоида бакалаврият ёки магистратура босқичида назарий ўқишнинг охириги семестрида ўтиладиган ўқув фанларига татбиқ этилмайди.

Талабани босқичдан-босқичга ўтказиш унинг GPA қийматини ҳисобга олган ҳолда амалга оширилади. GPA қиймати 2,6 дан паст талаба қайта ўқиш учун тегишли босқичда қолдирилади. Курсда қолдирилган талаба амалдаги қонунчиликка кўра, шартнома тўловини академик қарздор бўлиб қолган фанининг кредитига мос миқдорда амалга оширади. Талабанинг бошқа фанлар бўйича тўпланган кредитлари сақланиб қолинади.

7-боб. Яқуний қоидалар

29. Мазкур тартиб Самарқанд давлат университетида талабалар билимини назорат қилиш учун асосий меъёрий ҳужжатдир. Жараёнда юзага келиши мумкин бўлган эҳтимолий муаммоли ҳолатлар учун истиснолар фақат университет кенгаши қарори асосида амалга оширилади.

Университет ректори

Р.И.Халмурадов

Самарқанд давлат университетида талабалар
билимини назорат қилиш тартиби ва баҳолаш
мезонларига илова

**Самарқанд давлат университетида 5 баҳолик тизимга конвертация қилиш
ЖАДВАЛИ**

Баҳо	Таълим кредит тизими шароитларида амалга оширилмаётган талабаларга ўқитиладиган фанлар бўйича	Таълим кредит тизими шароитларида амалга оширилаётган талабаларга ўқитиладиган фанлар бўйича
5 (аъло)	90-100 %	87-100 %
4 (яхши)	80-89 %	73-86 %
3 (қоникарли)	60-79 %	60-72 %
2 (қоникарсиз)	0-59 %	0-59 %

